Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Sportraad Amsterdam
t.a.v. voorzitter B. Benjamin
Postbus 1530
1000 BM Amsterdam

Datum	5 november 2024
Behandeld door	bestuurszakenseb@amsterdam.nl, Directie Sport en Bos
Bijlage(n)	Advies Sportraad Amsterdam d.d. 10 november 2023
Onderwerp	Reactie op advies van de Sportraad Amsterdam: Sport en bewegen in het Voortgezet Onderwijs

Geachte heer Benjamin,

Graag wil het college de Sportraad Amsterdam bedanken voor het Advies Sport en Bewegen in het Voortgezet Onderwijs[1]. In het advies geeft u aan dat lichamelijke inactiviteit een sluimerende pandemie is die steeds zwaarder drukt op onze samenleving. Het advies benadrukt de noodzaak om Amsterdamse jongeren in het voorgezet onderwijs (VO) meer te laten sporten en bewegen. Belangrijke redenen hiervoor zijn de afnemende beweegvaardigheid en het niet halen van de beweegnorm door een groot deel van de Amsterdamse jeugd. School is de enige plaats waar alle jongeren worden bereikt en dagelijks laagdrempelig en plezierig beweegtijd kan worden aangeboden. De Sportraad Amsterdam richt zich met dit advies daarom tot zowel de politiek als het onderwijs om gezamenlijk het voortouw te nemen. Er ligt een gemeenschappelijke opgave om het in beweging krijgen van de jeugd tot een kerntaak van het onderwijs te maken.

Naar aanleiding van het advies hebben we op 27 mei jl. nog een verdiepend gesprek met leden van de Sportraad gehad. Zoals afgesproken geven we met deze brief aan op welke wijze de aanbevelingen van de Sportraad worden meegenomen in verdere samenwerking met de VO-scholen en uitvoering van onze eigen programma's. We zorgen ervoor dat het advies inclusief een afschrift van deze reactie ook de raadscommissie bereikt.

Laat duidelijk zijn dat we als college uw zorgen over het gebrek aan voldoende dagelijkse beweging van Amsterdamse jongeren delen en de aanbevelingen omarmen. De schoolomgeving heeft op dagelijkse basis grote invloed op het beweeg- en zitgedrag van leerlingen. Wij vinden het dan ook van groot belang dat we jongeren in die omgeving ook meer in beweging krijgen en

[1] Sportraad Amsterdam: Advies Sport en Bewegen in het VO (10 november 2023)

activeren. Het is een investering in het welzijn van leerlingen. Te midden van de hoge prestatiedruk die veel leerlingen ervaren brengt het juist zoveel plezier, het biedt ontspanning en stimuleert ontmoeting. Ieder kind in Amsterdam verdient een schooldag met sport, spel, uitdaging, zonlicht en een frisse neus. Er ligt wel een enorme uitdaging voor ons. Jongeren zitten steeds meer en bewegen steeds minder. De schooldag is te vaak een lange zitdag. Daarnaast is op eigen kracht met de fiets of lopend naar school minder vanzelfsprekend geworden. De telefoon is dan wel vaker uit de klas, maar nog niet altijd uit de pauzes en naschools weer volop aanwezig. Daar verandering in brengen is niet gemakkelijk, maar de motivatie om onze jongeren een plezierige en gezonde schooldag en zo betere kansen te bieden, maakt het absoluut de moeite waard ons daarvoor in te zetten. Als het om de schoolomgeving gaat dan kunnen we dat niet alleen, maar gaat dat alleen samen. We zijn er zeker van dat veel jongeren, ouders, docenten, schoolleiders en bestuurders de meerwaarde van regelmatig en met plezier sporten en bewegen ook inzien. Samen zullen we tot een effectieve aanpak moeten komen.

De Sportraad heeft in het advies vier concrete aanbevelingen meegeven.

1. Sport en bewegen structureel agenderen bij VO- koepelorganisaties (het samenwerkingsverband VO).
2. Uitvoeren van beweegscans (scan van de school op thema bewegen en sport).
3. Inzet van gratis schoolsportcoaches om sport- en beweegactiviteiten te stimuleren.
4. Ontwikkelen van gedifferentieerd sport- en beweegaanbod dat aansluit bij de verschillende behoeften van leerlingen.

In deze bestuurlijke reactie gaan we in op deze vier aanbevelingen:

Aanbeveling 1) De Sportraad Amsterdam adviseert het college zich in te spannen om bewegen structureel te agenderen op bijeenkomsten van overkoepelende samenwerkingsverbanden in het voortgezet onderwijs;

We zijn het met de Sportraad eens dat een groot deel van de Amsterdamse jongeren vanuit het perspectief van welbevinden nog meer beweging in hun schooldag kunnen gebruiken. Dat vraagt om een gevoel van urgentie en eigenaarschap. Dat is nog niet overal breed gedragen in het VO. In het primair onderwijs (PO) maken we samen met Amsterdamse scholen nu een sterke ontwikkeling door op het goed leren bewegen en voldoende bewegen onder schooltijd (gymles, dynamische schooldag en ondersteuningsroute bewegen en motoriek). Het VO kent duidelijk een andere context en doelgroep. We kunnen de systeemaanpak uit het PO niet 1 op 1 kopiëren naar het VO. We hebben meer inzicht in de werkende elementen nodig en zoeken de samenwerking met het VO daarvoor graag op.

Enerzijds zijn we meer acties gaan ondernemen om dat bewustzijn te vergroten. Bijvoorbeeld via campagnes om het belang van regelmatig bewegen voor jongeren in en om school te benadrukken (juist ook voor hun welbevinden). Daarmee zijn we al gestart middels de GGD Thrive zomercampagne: bewegen goed voor je mentale gezondheid. Jongeren konden kennis maken met laagdrempelig (gratis) beweegaanbod in hun eigen buurt om zo anderen te leren kennen en

letterlijk en figuurlijk in beweging te komen.[2] Met de Amsterdamse Sport en Beweegweek (20-29 september 2024) voeren we een brede campagne in de stad rond het belang van sport en dagelijks bewegen. Voor jong en oud, inwoners en professionals met meer dan 900 activiteiten, waaronder een groot congres dynamische schooldag in het PO.[3] Op 24 september jl. publiceerde dagblad Trouw nog een opiniestuk van de leden van De Amsterdamse Beweegcoalitie en mijzelf over het thema bewegen op school.[4] We blijven ons inspannen om het bewustzijn te vergroten van het belang van voldoende beweging.

Anderzijds zoeken we de samenwerking op met het VO rond het thema meer dagelijkse beweging. We willen met hen best practices ophalen in de stad en de rest van het land en op kleine schaal gaan piloten om tot om een werkzame aanpak te komen. Dankzij leden van de Sportraad Amsterdam en de Amsterdamse Beweegcoalitie zijn inmiddels de eerste stappen richting het samenwerkingsverband van VO-schoolbesturen gezet om de gesprekken daarover te voeren.

De inzet richting het samenwerkingsverband VO is gericht op:
- Versterken van de samenwerking met VO-schoolbesturen op het thema sport en dagelijks bewegen in het kader van welbevinden van de leerlingen. Kansen verkennen, thema's en prioriteiten vaststellen.
- Samen ontwikkelen van lerende netwerken (op thema sport en bewegen) binnen en tussen vo-scholen om best practices te delen en samenwerking te stimuleren.
- Het streven is om in schooljaar 2024/2025 een klein aantal (2-4) vo-scholen te werven om tot concrete pilot acties te komen. Zij kunnen als koploper een ambassadeursrol op zich nemen zoals dat inmiddels ook is gedaan in het PO.

Aanbeveling 2) De Sportraad Amsterdam adviseert het college om op alle Amsterdamse VO-scholen een scan uit te voeren die de aandacht voor sport en bewegen in kaart brengt.

De Sportraad adviseert een beweegbeleidsscan op VO-scholen uit te voeren om inzicht te krijgen in de huidige inspanningen en activiteiten van scholen om sport en beweging te stimuleren. De resultaten van deze scan kunnen gebruikt worden om per school een gerichte aanpak te ontwikkelen. De scan is niet bedoeld om het beweeggedrag van leerlingen zelf in kaart te brengen.

Het college ziet een beweegscan als een waardevolle vervolgstap van aanbeveling 1. Met een scan en rapportage voor gymdocent, directeur en schoolbestuur vergroten we in de praktijk de aandacht voor sport en bewegen op Amsterdamse VO-scholen. Deze aanpak sluit aan bij de GGD-aanpak Gezonde School. De bestaande Gezonde School-scan voor bewegen in het voortgezet onderwijs gaan we door ontwikkelen voor dit doel. We hebben het afgelopen jaar een soortgelijke scan voor het primair onderwijs doorontwikkeld i.s.m. de Hogeschool van Amsterdam. Deze scan is op bijna 100 PO-scholen afgenomen. De rapportages in het PO hebben alle betrokkenen veel

[2] Thrive Amsterdam zomercampagne: https://thriveamsterdam.nl/activiteiten-jongeren/
[3] Amsterdamse Sport en Beweegweek 2024: https://sportenbeweegweek.amsterdam/
[4] Trouw, Opinie: 24 september 2024 https://www.trouw.nl/opinie/opinie-tussen-de-lessen-door-een-rondje-om-de-school-rennen-dat-doet-wonderen~b7ec2334/

inzicht gegeven in het schoolbeleid rond sport en beweging, het team en de activiteiten. Steun van schoolbesturen en het samenwerkingsverband VO voor de uitvraag is van belang om ervoor te zorgen dat scholen deelnemen aan de scans.

We realiseren ons dat een scan slechts een momentopname is. Daarom is het essentieel om bouwstenen te ontwikkelen waarmee scholen zich op basis van de scan verder kunnen ontwikkelen op het gebied van sport en bewegen (zoals in het PO), zie verder de reactie op aanbeveling 3.

Aanbeveling 3) De Sportraad Amsterdam adviseert het college om binnen de Brede Regeling Combifuncties het profiel Schoolsportcoach door te ontwikkelen en deze gratis ter beschikking te stellen aan scholen die de beweegdoelstellingen omarmen.

Hoewel we als college het belang van meer beweging in het voortgezet onderwijs onderschrijven, geven we er de voorkeur aan om nu geen extra professional toe te voegen in de VO schoolomgeving in de vorm van een Schoolsportcoach. In plaats daarvan willen we als pilot dit schooljaar met enkele VO-scholen een samenwerking aangaan om een beweegteam op school vorm te geven met de aanwezige professionals. De geleerde lessen uit deze pilot nemen we mee naar andere scholen. Dit aanbod geldt voor scholen die de beweegdoelstellingen al omarmen en met bestaande professionals in en om school en met leerlingen een interdisciplinair beweegteam willen vormen. Dit team kan bestaan uit gymdocenten, mentoren, jeugdzorg en jongerenwerkers in school, sportmakelaars, leerlingen, trainers vanuit naschools sportaanbod en andere betrokkenen.

Door met een beweegteam op school te werken, wordt de expertise van verschillende professionals benut en voorkomen we versnippering van het aanbod. Het doel is enerzijds om de beweegmomenten gedurende de schooldag te vergroten en te integreren in het dagelijkse schoolleven. Niet alleen tijdens de gymles, maar ook tijdens beweegrijkere pauzes, maatwerkuren, naschoolse activiteiten, wisselingen tussen lessen en eventueel tijdens de (buiten)lessen. Anderzijds werkt dit team ook aan betere toeleiding van leerlingen naar structureel aanbod in de buurt . Het beweegteam brengt het sport- en beweegaanbod in de buurt in kaart, bouwt aan een netwerk en werkt drempels weg voor leerlingen om dat aanbod toegankelijk te maken. Zij kennen de leerlingen en weten bijvoorbeeld voor wie contributie een probleem vormt, dan kunnen zij als intermediair een koppeling maken met het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

We vangen - in lijn met aanbeveling 1 - het nieuwe schooljaar aan met een behoeftepeiling. Het is van belang om vooraf te beoordelen of er schoolbesturen bereid en in staat zijn ruimte te maken in formatie, middelen, gymzalen en curriculum voor de pilot met een beweegteam. Daarmee bewegen we in het voortgezet onderwijs naar een samenwerkingsmodel van de dynamische schooldag zoals we die al kennen in het primair onderwijs[5]. Hierbij is de school verantwoordelijk voor het binnenschoolse deel, daar kunnen we als gemeente implementatiebegeleiding bij bieden.

[5] Raadsinformatiebrief voortgang aanpak dagelijks bewegen Jeugd, gemeente Amsterdam, 26 maart 2024. link

Onze gemeentelijke rol zou verder voornamelijk de huidige naschoolse ondersteuning zijn, mits het binnenschoolse aspect op orde is. We zullen de pilot laten begeleiden, monitoren en een onderzoekstraject opzetten naar wat wel en niet werkt. Dit kan uitgevoerd worden in samenwerking met een universiteit of hogeschool.

Structurele financiering vanuit de gemeente vormt een uitdaging. De Sportraad stelt voor om de brede regeling (buurtsportcoaches) in te zetten om extra professionals toe te voegen, maar dit budget gaat in afstemming met de stadsdelen nu grotendeels richting de Sociale Basis en kan vanwege de spelregels niet worden ingezet onder onderwijstijd. Mits de aanpak werkt zullen we voorwaardelijke financiering overwegen binnen bestaande schoolaanpak budgetten en alternatieve financieringsmogelijkheden, zoals cofinanciering met scholen of samenwerkingsverbanden. Waarbij scholen duidelijke randvoorwaardelijke (beweeg)doelstellingen moeten halen. Het eigenaarschap moet daar liggen waar het plaatsvindt.

Aanbeveling 4) De Sportraad Amsterdam adviseert een divers pakket aan sport- en beweeglessen/momenten te ontwikkelen zodat per school en doelgroep maatwerk kan worden geboden.

We erkennen het belang van een divers sport- en beweegaanbod dat is afgestemd op de wensen en competenties van verschillende groepen jongeren. Voor scholen geldt dat het curriculum lichamelijke opvoeding en de docent aansluiting blijft zoeken bij het niveau en de behoefte van leerlingen. Bij de ALO Amsterdam (lerarenopleiding voor vakleerkrachten bewegingsonderwijs) loopt nu ook een tweejarig onderzoek naar diversiteit en inclusie in de gymles (Samen bewegen).

Voor het gemeentelijke sportstimuleringsprogramma voor vo-scholen (Schoolaanpak naschools sportaanbod (bijv. Topscore) en toernooien (bijv. Amsterdams Kampioenschap) - Sport en Bos en stadsdelen) geldt dat deze aanpak dit en komend schooljaar wordt aangescherpt om tot een beter, gevarieerd en op maat gemaakt sport- en beweegaanbod voor jongeren te komen. Dit aanscherpingsproces is ondersteund door de GGD met wetenschappelijk onderzoek en feedback van jongeren (interviews en jongerenpanels), met als doel om meer inactieve kinderen en jongeren te bereiken en te motiveren tot regelmatig sporten en bewegen.

Een van onze constateringen is dat de focus van het huidige aanbod te veel lag op jongeren die hechten aan presteren in de sport en dus gericht is op competitieve elementen. Daar maken we een deel van de leerlingen erg blij mee, maar we bereiken de overige groepen jongeren niet. Uit onderzoek blijkt dat sportende/bewegende jongeren grofweg ingedeeld kunnen worden in drie categorieën: de presteerder, de ontmoeter en de belever. Om meer inzicht te krijgen in de drijfveren van deze verschillende doelgroepen wordt leerlingen gevraagd waar zij zich overwegend mee identificeren. In navolging daarop gaat de directie Sport en Bos door met de jongerenpanels. Zo kunnen jongeren in co-creatie actief meedenken over de inhoud en de doorontwikkeling van het sport- en beweegprogramma en directe input geven. We streven ernaar ons aanbod te diversifiëren en inclusiever te maken.

Voor de zomervakantie is er een werksessie geweest met ongeveer 40 stakeholders vanuit het VO (vakleerkrachten, zorgcoördinatoren, aanbieders sport en bewegen, sportmakelaars en collega' s van de gemeente Amsterdam) die gezamenlijk een hele dag gewerkt hebben aan het oplossen van de huidige barrières in het sportstimuleringsprogramma. Dit schooljaar zullen we op basis daarvan al een aantal pilots in het naschoolsprogramma gaan draaien. De verwachting is om begin schooljaar 2025/2026 een nieuw sport- en beweegprogramma te lanceren voor het VO. Deze aanpak wordt meegenomen in het beleidskader Bewegen en Sport waarover het college de gemeenteraad in de eerste helft van 2025 informeert.

Tot slot

Het college bedankt u nogmaals voor uw advies. Zoals u heeft kunnen lezen, nemen we een groot deel van uw aanbevelingen over in onze planvorming voor de komende tijd en brengen we een aantal zaken direct in de praktijk.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Met vriendelijke groet,

Sofyan Mbarki
Wethouder Sport en bewegen